

De Boekensite

Recensies en signalementen

Frans / Francophonie

Daniela CORNAVIERA, Yolande THIERRY. *Le nouveau France-Échos*. Terza edizione. – Torino, Valmartina (via Petrini Editore, Grugliasco [Torino]), 1999 [1996¹], 26,5 x 19,5, X-341 p., ill., ISBN 88-494-8075-X, € 20 (incl. floppy disk «software didattico»).

De voor oudere Italiaanse scholieren bestemde *Nouveau France-Échos* is een omvattende «landeskundliche» synthese. Het eerste hoofdstuk, «Brèves» getiteld, behandelt enkele voor de hand liggende thema's – met ruime aandacht voor de hoofdstad.¹ Daarna volgen vijf units die diverse aspecten uitdiepen, resp. de geografie incl. de politieke en administratieve organisatie van het land, de economie, de samenleving (gezinsvormen, onderwijs, immigratie en ermee gerelateerde problemen, de jongeren, de media), een reeks streektableaus en de geschiedenis van Frankrijk in kort bestek. Bij het leermiddel is een audiocassette met dialogen leverbaar.² De letterkunde en de kunst komen niet aan de orde in het boek.

Het boek en de bijgeleverde diskette bevatten gevarieerd oefenmateriaal (tekstbegrip, informatie inwinnen en persoonlijk verwerken, debatteren). De overvloedig met kleurenfoto's geïllustreerde publicatie reikt heel wat authentieke documenten aan en wordt besloten door een praktische inventaris van vaak gebruikte afkortingen en letterwoorden. De Turiijnse uitgave verdient onder de aandacht gebracht te worden van docenten die hun hogeschoolstudenten vertrouwd maken met Frankrijk en de Fransen.

Robert HENRY. *Ces mots qui font l'amour*. – Montréal, Éditions Rogers Media; Paris, Éditions Frison-Roche (België: via Presses de Belgique, Wavre), 2000, 20 x 13, 253 p., ill., ISBN 2-922751-00-7, 2-87671-353-5, \$ 19,95/€ 14,48. LE FRANÇAIS TEL QU'ON LE PARLE.

In dit onderhoudende en geestige boek, waarmee de auteur geen aanspraak op wetenschappelijkheid maakt, volgen de anekdotes rond liefde en erotiek elkaar op. Veel tijdperken van de geschiedenis komen aan bod, met een relatief overzicht van «galante» periodes in de klassieke oudheid, de Renaissance en de belle époque. De materie is verdeeld over vier secties: honderd en twaalf alfabetisch gerangschikte artikelen van «âge... tendre» tot «zizi», die het leeuwendeel van de publicatie vormen, portretten van een

¹ Bijv. een korte geschiedenis van Parijs, de evocatie van enkele beroemde Fransen, bekende producten en merken, snel transport.

² De dialogen op de «audiocassetta per l'insegnante» (d.w.z. voor gebruik in lesverband) zijn achter in het boek (p. 333-340) opgenomen, onmiddellijk na de oefeningen over de luisterteksten (p. 325 e.v.).

dozijn beroemde of beruchte minnaressen, story's rond «Don Juan» Tenorio en Giacomo Girolamo Casanova en de evocatie van elf beroemde koppels.

De auteur staat vaak stil bij de taalkundige achtergrond van woorden en formules. Zo belicht hij geregeld de etymologie van termen (godemiché < lat. *Gaude mihi*, maque-reau < middelnederl. *makelare*) en de oorsprong van woordverbindingen (démon de midi, courir le guilledou, lune de miel) i.v.m. het onderwerp. De citaten van tientallen schrijvers – o.a. Brantôme, Mathurin Régnier, Gautier en Sacha Guitry – zijn, zoals Henry's tekst, doorspekt met woordspelingen, waardoor dreigende schunnigheid systematisch omgebogen wordt tot schalkse *mots d'esprit*.

Michel DE MONTAIGNE. *Een complex en veranderlijk wezen. Essays over het toeval*. Vertaald door Hans van Pinxteren. – Amsterdam, Athenaeum-Polak & Van Genneep (België: via WPG Uitgevers België, Antwerpen), 2002, 19 x 12, 204 p., geb., ISBN 90-253-3400-8, € 24,95.

Na de zeven vorige volumes³ wordt het een hele klus om in Montaignes *magnum opus* hoofdstukken te vinden over een zelfde thema. Hans van Pinxteren slaagde andermaal in dit opzet en bundelde achttien voortreffelijk door hem vertaalde essays waarin de onstandvastigheid van de mens centraal staat. Het zijn veelal middelgrote en kleinere teksten, voornamelijk uit de eerste twee boeken,⁴ en voorts «Drie vormen van omgang» (III, 3), «Over afleiding» (III, 4) en «De nadelen van een hoge positie» (III, 7) uit het derde en laatste boek van de *Essais*.

Het blijft een genoegen om het *understatement*, de ironie en bijwijlen de zelfspot van Montaigne te proeven in de frisse, sprankelende formuleringen van de eigentijds klinkende vertaling. Ter illustratie een citaat uit «Des trois commerces» (III, 3): «Mijn bibliotheek is rond van vorm, op één vlakke wand na, waar mijn tafel en mijn stoel staan, en vanwege haar ronding kan ik met één blik al mijn boeken overzien [...]. Hier zetel ik en hier wil ik het alleen voor het zeggen hebben: het is het enige plekje dat ik niet wil delen met vrouw en kind, noch met iemand anders. Overal elders staat mijn gezag op losse schroeven en ben ik slechts in naam de baas. Wie thuis geen plek heeft waar hij, onttrokken aan ieders blik, op zichzelf kan zijn om aandacht aan zijn eigen persoon te schenken, is in mijn ogen een zielenpoot.»⁵

In negen jaar bracht Hans van Pinxteren ruim twee derden van de geplande integrale vertaling van de *Essais* uit: twee derden van het eerste boek, ruim twee vijfden van het tweede boek en de totaliteit van het derde en laatste boek zijn af. We kijken belangstellend uit naar de laatste volumes die het Montaigne-project tot voltooiing zullen brengen.

[Paul ATTERBURY et al.] *Ontdek Frankrijk. De mooiste reisbestemmingen*. Met kaarten van het Franse Institut Géographique National. Uit het Engels vertaald door Joke van der Mey, bewerking Pieter Janssens. – Tiel, Lannoo, 2003, 30,5 x 23,5, 192 p., gekart., ill., ISBN 90-209-5063-0, € 29,95.

³ V. de recensie in *Romaneske*, 26ste jg., 2001, nr. 4, p. 45-46, die verwijzingen bevat naar de vroegere besprekingen.

⁴ Het gaat om de hoofdstukken 1, 12, 22, 23, 24, 32, 34, 42, 56 en 57 uit het eerste boek en de hoofdstukken 14, 15, 16, 26 en 30 uit het tweede boek.

⁵ MONTAIGNE, *Een complex en veranderlijk wezen*, p. 158-159 (Originele tekst: ID., *Œuvres complètes*. Éd. A. Thibaudet et M. Rat. Paris, Gallimard, 1962, p. 806-807. BIBLIOTHÈQUE DE LA PLÉIADE, 14).

In *Ontdek Frankrijk* verwerkten de auteurs gedetailleerd kaartmateriaal, talrijke kleurenfoto's van verschillende formaten, achtergrond- en toeristische informatie tot een «Bildband» die uitnodigt tot reizen en de reisvoorbereiding aardig op weg helpt.

Volgens het vertrouwde concept van diverse gelijkaardige publicaties van de West-Vlaamse uitgever,⁶ komen belangrijke bezienswaardigheden en waardevolle landschappen aan de orde in tientallen tableaux over een beperkt – in kaart gebracht – gebied. De ruim zestig streektableaus⁷ worden aangevuld met een dozijn thematische *excursus*, o.a. over de noordelijke gotiek, Bordeaux en wijn, bergbeklimmen in de Alpen. Hoewel de bezochte gebieden een beperkte oppervlakte van het Frans grondgebied bestrijken, komen de belangrijkste bezienswaardigheden die het land rijk is, ter sprake.⁸

De marges bevatten extra achtergrondinformatie en adressen incl. telefoonnummers van toeristische diensten. Het oogstrelende boek wordt besloten door een alfabetisch register dat de belichte thema's en de behandelde personen en plaatsen inventariseert.

Maurice COLINON. *Guide des monastères. France - Belgique - Luxembourg - Suisse*. 16e édition. Mise à jour: Julie Horay. – Paris, Éditions Horay, 2003, 21 x 11, 367 p., ill., ISBN 2-7058-0345-9, € 20. GUIDES HORAY.

M. Colinons *Guide des monastères* is sedert 1977 een succesnummer in het fonds van de Parijse uitgeverij Horay. De auteur bezorgde, kort voor zijn overlijden, een tweede, bijgewerkte editie, waarna Colette Desternes instond voor de volgende edities, die telkens een groter aantal gemeenschappen voorstelden.⁹ Julie Horay zet die trend voort in de pas verschenen zestiende uitgave.

Het boek inventariseert en presenteert vierhonderd en vijf monasteria, waaronder driehonderd en acht vrouwencommunities. Het gaat om abdijen en priorijen van de grote monastieke orden (benedictijnen, trappisten), van orden van reguliere kanunniken (premonstratenzen) en kloosters van diverse contemplatieve orden (karmelieten, visitandinen, enz).¹⁰ De verstrekte informatie betreft de grote lijnen van de geschiedenis van het huis, de uurregeling van de gebedsdiensten, de verblijfsmogelijkheden voor bezinning of studie, de beoefening van kunstambachten door de religieuzen, de precieze situering voor automobilisten en gebruikers van het openbaar vervoer, en, desgevallend, het patrimonium dat bezichtigd kan worden.

De gids kan met diverse registers¹¹ ontsloten worden en bevat verklarende lexica van specifieke termen m.b.t. het kloosterleven. De meest opvallende nieuwigheden in de laatste uitgaven zijn de afwisseling van kleurenfoto's en reproducties van aquarellen door Serge Benbouche, de indeling van het repertorium per regio en de vermelding van websites en e-mailadressen van een behoorlijk aantal monasteria en van enkele overkoepelende organisaties.

⁶ V. *Romaneske* 18de jg., 1993, nr. 2-3, p. 66-67, 22ste jg., 1997, nr. 4, p. 66-67, 23ste jg., 1998, nr. 4, p. 81, en 25ste jg., 2000, nr. 3, p. 75.

⁷ De odyssee begint in Bretagne (vijf tableaux) en gaat via o.m. Normandië, de Loirestreek, de Périgord en Quercy, naar de Pyreneeën, de Provence en de Côte d'Azur. Corsica valt buiten beschouwing.

⁸ Behalve Carcassonne, Nîmes en de Pont du Gard.

⁹ In 2001 bezorgde zij de 15de uitgave (392 p., ISBN 2-7058-0295-9). De 14de uitgave, bijgewerkt door C. Desternes, verscheen drie jaar eerder en werd besproken in *Romaneske*, 23ste jg. (1998), nr. 4, p. 81-82.

¹⁰ Van de genoemde orden zijn zowel mannen- als vrouwenkloosters opgenomen. Dit is ook het geval voor het orthodoxe kloosterwezen (drie kloosters in totaal).

¹¹ Plaatsnaamregister en «index par nom de monastère» (achter in het boek), «répertoire des monastères selon les Ordres» en «répertoire des produits» (verwerkt in het inleidende gedeelte, p. 19-22 resp. p. 33-40).

De opeenvolgende samenstellers trachtten zo goed mogelijk wijzigingen in het boek op te nemen. Meestal gaat het om onopvallende gegevens, zoals nieuwe telefoonnummers of aangepaste uurregelingen. Voorts zijn er enkele ingrijpende veranderingen, zoals fusies, de participatie van lekenfraterniteiten, of zelfs de overdracht van een monasterium naar een andere kerkelijke organisatie. Opvallend zijn de dynamiek van enkele recente orden en congregaties,¹² wat uit nieuwe stichtingen en overnames van bestaande huizen blijkt.

De bijgewerkte *Guide des monastères* blijft een betrouwbare wegwijzer voor personen die aan geestelijke herbronning *in situ* toe zijn of die in het spirituele voetspoor van schrijvers als J.-K. Huysmans, P. Claudel en Max Jacob willen treden.

Spaans / Iberia

José María NAVARRO, Axel J. NAVARRO RAMIL. *Thematische woordenschat Spaans*. Nederlandse vertaling: Fernando G. Egas Repáraz. – Amsterdam/Antwerpen, Intertaal, 2002, 21 x 14, 453 p., ISBN 90-5451-424-8, € 21.

Tien jaar na de publicatie van *Thematische woordenschat Spaans*¹³ herwerkten de auteurs het leermiddel. De belangrijkste verschillen betreffen de omvang van het corpus, dat van ca. 5000 tot meer dan 5700 trefwoorden toenam, en de vereenvoudigde indeling in thematische hoofdstukken. Voorts groeide het formaat van het werk en wordt er nu gebruik gemaakt van tweekleurendruk, waardoor de in het blauw weergegeven trefwoorden beter tot hun recht komen. Wat bleef, zijn de verdeling van het corpus in basis- en vervolgwwoordenschat (ca. 3300 resp. ca. 2400 termen) en de verduidelijking van een aantal trefwoorden d.m.v. voorbeeldzinnen. De overige nieuwigheden zijn de toevoeging van i-blokken (bijkomende informatie) en schema's met «valse vrienden» en de inlassing van het subthema «multimedia en computer».

Het leermiddel is uiterst geschikt voor een grondige studie van het Spaanse lexicon. De structuur komt grotendeels overeen met de indeling van *Thematische woordenschat Frans*,¹⁴ wat goed uitkomt voor studenten die m.b.v. beide studieboeken het lexicon van de twee talen systematisch en met aandacht voor contrasten onder de knie willen krijgen.

Charles-Pierre RÉMY (textes et photographies). *Portugal*. – Paris, Vilo, 2001, 26,5 x 26,5, 144 p., gekart., ill., ISBN 2-7191-0577-5, € 30. VOIR & SAVOIR.

Het beeldmateriaal – honderd achtenzestig kleurenfoto's van verschillende formaten plus een kaart, goed voor zowat twee derden van het boek – ondersteunt efficiënt de kennismaking met Portugal en de Portugezen d.m.v. enkele uurtjes lectuur.

¹² De monialen van Bethlehem, de Communauté du Chemin Neuf, de fraternités monastiques de Jérusalem.

¹³ Zelfde gegevens als de hier besproken uitgave, behalve: Nederlandse uitgave [door] Fernando G. Egas Repáraz en Hans de Vries, 1992, 19,5 x 12, 320 p., ISBN 90-70885-65-4, [uitverkocht].

¹⁴ V. de bespreking in *Romaneske*, 27ste jg., 2002, nr. 4, p. 75. – Wat de aanbreng van de termen betreft, is er een essentieel verschil: het leermiddel Frans bevat fonetische transcripties (wat voor de studie van het Spaans overbodig is).

De verkenning gebeurt in vier etappes. Eerst komen de belangrijkste aardrijkskundige gegevens en eigenaardigheden aan de beurt, waaronder het klimaat en de recent opgekomen zorg voor natuurbehoud. De daarop aansluitende beknopte geschiedenis van het land staat uiteraard uitvoerig stil bij de zeevaart, het koloniale verleden en de ontwikkelingen sedert de Anjerrevolutie. Onder de titel «État des lieux» komen de volksaard en de kunstuitingen – zowel aristocratische als populaire – aan de orde, met bladzijden over o.m. de fado, de azulejos, de architectuur in Manuelstijl en enkele markante schrijvers. Het vierde en laatste hoofdstuk laat de lezer kennismaken met de belangrijkste bezienswaardigheden van acht gebieden die, vanwege hun landschap en/of hun patrimonium, reizigers aantrekken.

Het verzorgde, voor een ruim publiek geschreven boek laat zien dat de economische inhaalbeweging in Portugal later op gang gekomen is dan in de andere landen van Atlantisch Europa. Mede door een meer ambachtelijke aanpak in het productieproces, het samengaan van eenvoud en verfijning in de gastronomie en het behoud van tradities kan Portugal als reisbestemming ongetwijfeld charme uitstralen ...

Hugo Sonnevile